

Nationella Forskarskolan i Pedagogiskt Arbete (NaPA)

Högskolan Dalarna
Högskolan Kristianstad
Karlstads universitet
Linköpings universitet
Lärarhögskolan i Stockholm
Malmö högskola
Umeå universitet
Örebro universitet

På förslag av regeringen i den forskningspolitiska propositionen (2000/01:3) utsågs Umeå universitet att vara "värdhögskola" och därmed huvudansvarig för en nationell forskarskola i Pedagogiskt arbete. Forskarskolan ingår i en nationell utbyggnad av forskning och forskarutbildning i anslutning till lärarutbildning och pedagogisk yrkesverksamhet.

Att vara värdhögskola innebär att ha det samordnande och formella ansvaret för forskarskolan. Umeå universitet har beslutat att den nyinrättade Fakultetsnämnden för lärarutbildning skall besluta i frågor som rör forskarskolan.

Partnerhögskolorna utgörs av Högskolan Dalarna, Högskolan Kristianstad, Karlstads universitet, Linköpings universitet, Lärarhögskolan i Stockholm, Malmö högskola och Örebro universitet.

Skolverket har tillsammans med ett antal kommuner finansierat ytterligare sex doktorandanställningar.

Handledare

Catharina Andersson Telefon 023-77 81 50
E-post can@du.se

Stefan Andersson Telefon 044-20 32 57
E-post stefan.andersson@bet.hkr.se

Anders Arnqvist Telefon 054-700 11 79
E-post anders.arnqvist@kau.se

Gunnar Berg Telefon 023-77 83 27
E-post: gbe@du.se

Åsa Bergenheim Telefon 090-786 63 41
E-post aasa.bergenheim@idehist.umu.se

Kajsa Borg Telefon 090-786 64 81
E-post kajsa.borg@educ.umu.se

Gunilla Dahlberg Telefon 08-737 59 54
E-post: gunilla.dahlberg@lhs.se

Torbjörn Danell Telefon 090-786 78 07
E-post: torbjorn.danell@educ.umu.se

Per-Olof Erixon Telefon 090-786 64 36
E-post: per-olof.erixon@educ.umu.se

Ann-Carita Evaldsson Telefon 013-28 22 84
E-post: annev@tema.liu.se

Kajsa Falkner Telefon 019-30 39 41
E-post: kajsa.falkner@pi.oru.se

Gun-Marie Frånberg Telefon 090-786 62 05
E-post: gun-marie.franberg@educ.umu.se

Anders Garpelin Telefon 090-786 67 79
E-post: anders.garpelin@educ.umu.se

Nils Granberg Telefon 090-786 56 87
E-post: nils.granberg@nord.umu.se

Barbro Grevholm Telefon 044-20 34 27
E-post barbro.grevholm@mna.hkr.se

Anders Hedman Telefon 090-786 64 74
E-post: anders.hedman@educ.umu.se

Lena Holmberg Telefon 040-665 80 71
E-post lena.holmberg@lut.mah.se

Mona Holmqvist Telefon 044-20 32 41
E-post: mona.holmqvist@bet.hkr.se

Lars-Christer Hydén Telefon 013-28 23 44
E-post: larhy@tema.liu.se

Syftet med den nationella forskarskolan är att bredda forskarutbildningen och forskningen med anknytning till lärarutbildning och pedagogisk yrkesverksamhet.

Forskarskolan ska främja framväxten av en nationell forskningsmiljö i Pedagogiskt arbete. En kärna av handledare och doktorander har ansvaret för forskningsmiljön och för utvecklingen av forskarskolans kunskapsbas, liksom för ett fungerande nätverk.

Forskarskolan bygger på en grundmodell med gemensamma, obligatoriska kurser och olmer individuellt valda. De gemensamma kurserna omfattar minst 20 poäng.

Behörighetskravet för tillträde till forskarskolan i Pedagogiskt arbete är genomgången lärarutbildning enligt 1988 års ordning eller senare om minst 120 poäng samt två års yrkesverksamhet, eller motsvarande kompetens.

Solveig Hägglund Telefon 054-700 13 29
E-post: solveig.hagglund@kau.se

Gloria Ladson-Billings
E-post: gjladson@facstaff.wisc.edu

Hillevi Lenz-Taguchi Telefon 08-737 59 64
E-post: hillevi.lenz-taguchi@lhs.se

Agneta Linné Telefon 019-30 13 92
E-post: agneta.linne@pi.oru.se

Lisbeth Lundahl Telefon 090-786 69 20
E-post: lisbeth.lundahl@educ.umu.se

Anders Marner Telefon 090-786 60 18
E-post: anders.marner@educ.umu.se

Bengt-Göran Martinsson Telefon 013-28 23 36
E-post: benma@iuv.liu.se

Ference Marton Telefon 031-773 24 31
E-post: ference.marton@ped.gu.se

Kerstin Munck Telefon 090-786 96 77
E-post kerstin.munck@littvet.umu.se

Torgny Ottosson Telefon 044-20 32 64
E-post: torgny.ottosson@bet.hkr.se

Sven Persson Telefon 040-665 82 32
E-post: sven.persson@lut.mah.se

Lars Petterson Telefon 023-77 82 27
E-post: lpe@du.se

Karin Rönnerman Telefon 031-773 21 74
E-post: Karin.Ronnerman@ped.gu.se

Mats Sjöberg Telefon 013-28 20 94
E-post: matsj@iuv.liu.se

Karin Sporre Telefon 023-77 82 94
E-post ksp@du.se

Ingegerd Tallberg-Broman Telefon 040-665 81 38
E-post: Ingegerd.tallberg-broman@lut.mah.se

Gaby Weiner Telefon 090-786 71 85
E-post: gaby.weiner@educ.umu.se

Sune Åkerman Telefon 054-700 12 98
E-post sune.akerman@kau.se

Per-Olof Erixon
Umeå universitet
Föreståndare för NaPA

Monika Vinterek
Umeå universitet
Bitr. föreståndare för NaPA

Elisabeth Wallmark
Umeå universitet
Administratör NaPA

NaPA-doktorander – presentationstexter

David Lifmark, Högskolan Dalarna

Det demokratiska uppdraget i det mångkulturella klassrummet

Avhandlingsprojektet fokuserar hur lärare resonerar om och levandegör den värdegrund som beskrivs i läroplanen, i förhållande till en skolverklighet som är etniskt, religiöst och kulturellt heterogen. I två forsk-

ningscirkel diskuterar och problematiserar lärare i grund- och gymnasieskola från samma kommun det demokratiska uppdraget i den mångkulturella skolan.

Lottie Lofors-Nyblom, Högskolan Dalarna

Samverkan skola-fritidshem

I mitt avhandlingsarbete vill jag studera samverkan skola-fritidshem i grundskolans lägre årskurser utifrån ett elevperspektiv. Jag vill ta reda på vad elever tycker är "barns bästa" inom ramen för skoldagen och hur 6-10-åringar tar del av skolans pedagogiska arbete i form av omsorg och lärande. Skolans pedagoger – grundskollärare, fritidspedagoger och förskollärare – lägger ner avsevärd tid och kraft på att arbeta fram ett förhållningssätt och arbetssätt som svarar mot den helhets-

syn på barnet som omtalas i utredningstexter och styr-dokument. Hur tycker elever att skolans pedagoger på bästa sätt kan skapa en skoldag där eleverna på ett likvärdigt sätt kan ta del av skolans omsorg och lärande? Elevperspektivet saknas i stor utsträckning i forskning om skolan och fritidshemmet och det ska bli intressant att utforska vilka tankar eleverna kan bidra med i utvecklingen av den samlade skoldagen.

Edmund Knutas, Högskolan Dalarna

Att bedöma ämnesdidaktisk kompetens

Didaktik och inte minst ämnesdidaktik är förhållandevis nya begrepp inom lärarutbildningen. Kurser med didaktisk inriktning erbjuds vid lärarutbildningar i Sverige. Syftet med dessa kurser är bl.a. att de lärarstuderande skall tillägna sig ämnesdidaktisk kompetens. Vad som är ett ämne, vad undervisning i ämnet i skolan ytterst syftar till och vad som är ämnesdidaktisk kompetens råder det dock delade meningar om. I mitt arbete kom-

mer jag att undersöka hur ämnesdidaktisk, och i mitt fall svenskdidaktisk, kompetens hos lärarstuderande bedöms av verksamma lärare i grund- och gymnasieskolan. Utifrån vilka kriterier bedömer verksamma lärare de studerandes svenskdidaktiska kompetens och hur motiverar de dessa kriterier? Klassrumsobservationer och intervjuer ligger till grund för min undersökning.

Monika Wahlstedt, Högskolan Dalarna

Vidareutbildning – ett sätt att möta förändringar

Avhandlingsprojektet synliggör hur pedagoger tolkar och gestaltar Montessoripedagogiken, dvs. hur praktiken förhåller sig till teorin. Med en livshistorieansats och med hjälp av intervjuer ställs frågorna: Vad är det

pedagoger söker och vad är det de finner i Montessoripedagogiken? Vilka är de lokala förutsättningarna för att undervisa enligt Montessoripedagogiken?

Birgitta Thulén, Högskolan Dalarna

Läraryrollen i grundskolan

Avhandlingsprojektet fokuserar läraryrollen i grundskolan med utgångspunkt i forskningscirklar som forum för diskussioner om läraryrollen i grundskolan. Jag följer deltagarna i två forskningscirklar, där läraryrollen

diskuteras ur olika perspektiv. I varje forskningscirkel ingår ca. sju deltagare. Forskningscirkelarna kommer att pågå under tre terminer, med början januari 2002.

Anita Håkansson, Högskolan Kristianstad

Lärares egenförståelse av skolformsspecifik kompetens med fokus på vuxnas lärande

Formellt sett ger en lärarutbildning behörighet att undervisa vuxna trots att pedagogisk, metodisk och didaktisk fokus ligger på elever i grundskola och gymnasium. Vad är det som är så speciellt med att undervisa vuxna till skillnad från barn och ungdomar? Ställs

det andra krav på vuxenläraren? Syftet med min studie är att försöka identifiera en vuxenpedagogisk kompetens, hur lärarna själva uppfattar denna kompetens och hur de har erhållit den.

Eva Nikolajsen, Högskolan Kristianstad

Fler lärtillfällen vid fler läroställen

Avhandlingsprojektet syftar till att belysa vilka olika visioner lärare och elever har av idealskolan, samt försöka identifiera när lärande sker och under vilka omständigheter.

Constanta Olteanu, Högskolan Kristianstad

Algebra på gymnasienivå, en studie av undervisning och elevers lärande

Undersökningen påbörjades vårterminen 2002 och har två syften. För det första vill jag studera om och i så fall hur elevens tänkande i algebra utvecklas och hur eleverna går över från en typ av uppfattning till en annan med hjälp av undervisningen samt hur kunskaper, färdigheter och förhållningssätt förändras hos en elev.

För det andra vill jag studera hur läraren tänker kring sin undervisning i algebra. På vilket sätt är lärarna medvetna om elevernas svårigheter i inläringen av algebra och hur förklarar och förtydligar de elevernas svårigheter?

Laila Gustavsson, Högskolan Kristianstad

Lärandets pedagogik – svenska

Den planerade studien tar sin utgångspunkt i att det som eleverna ges möjlighet att lära är av avgörande betydelse för vilka förmågor, förhållningssätt, värden etc. de ges möjlighet att utveckla. Det betyder att det är lärandets objekt som är studiens fokus. I studien för-

enas tre olika syften; elevers lärande, lärares lärande och forskares lärande. Forskningsprojektet är av grundforskningskaraktär och syftar framför allt till att utveckla den teori om lärande, variationsteorin, som utgör den teoretiska grunden för detta projekt.

Anna Wernberg, Högskolan Kristianstad

Lärandets pedagogik – matematik

Den planerade studien tar sin utgångspunkt i att det som eleverna ges möjlighet att lära är av avgörande betydelse för vilka förmågor, förhållningssätt, värden etc. de ges möjlighet att utveckla. Det betyder att det är lärandets objekt som är studiens fokus. I studien

förenas tre olika syften; elevers lärande, lärares lärande och forskares lärande. Forskningsprojektet är av grundforskningskaraktär och syftar framför allt till att utveckla den teori om lärande, variationsteorin, som utgör den teoretiska grunden för detta projekt.

Gunbritt Tornberg, Karlstads universitet

Lärare som värdebärare – En övergripande frågeställning: Hur talar och tänker lärare kring idén

Studien syftar till att, med läraren i fokus, belysa hur det utbildningspolitiska målet "en skola för alla" tolkas, förstås och förverkligas i skolan. Ett syfte är också att bidra med underlag för en fördjupad reflektion över hur skolan bemöter elevers mångfald. Teoretiskt vilar studien på en social konstruktionistisk grund (Berger & Luckmann). Studien genomförs med hjälp av enskilda intervjuer och gruppdiskussioner med lärare på två skolor – en förskola och en grundskola (tillsammans

70 lärare). Skolorna hör till samma enhet och kan därmed betraktas som en s.k. hel skola med barn i åldrarna 1–11 år. Kulturell och annan mångfald, rasism, integration och segregation samt den pedagogiska verksamhetens värdegrund och praktiska utformning är studiens frågeområden. Mångfald, delaktighet och jämlikhet är centrala begrepp i såväl planering och genomförande, som analys.

Kenneth Nordgren, Karlstads universitet

Historiebruk i diasporan

Historien påverkar hur vi förstår tillvaron och oss själva. Vi använder historien för att förmedla budskap och legitimera handlingar. Hur tar sig detta historiemedvetande och historiebruk uttryck bland ungdomar med invandrarbakgrund och bland organiserade diasporakulturer? Hur förhåller sig skolämnet historia till identi-

tet och kulturarv i ett mångkulturellt Sverige? Mäniskor som invandrat är självklart ingen homogen grupp men de delar ofta erfarenheten av att leva i skärningen mellan olika kulturer och historier. Det flerkulturella perspektivet kan tydliggöra individers, grupper och skolans historiemedvetande och historiebruk.

Kristina Hellberg, Linköpings universitet

Asperger syndrom ur ett pedagogiskt perspektiv

Avhandlingsarbetet kommer att fokusera elever med diagnosen Asperger syndrom. En del av dessa elever går individintegrerade i vanlig klass medan andra går i så kallade Asperger klasser som skapas i allt större utsträckning. Utifrån en etnografisk ansats kommer två

klasser omfattande 6–7 elever i varje klass på gymnasienivå att följas. I klasserna går elever med diagnosen Asperger syndrom. Fältanteckningar, deltagande observation, intervjuer, video- och audioinspelningar kommer att användas som metod.

Göran Sparrlöf, Linköpings universitet

Vi manliga lärare

Projektet är historiskt och avser att studera de manliga folkskollärarna mellan 1920 och 1963. I centrum står deras självuppfattning och syn på kvinnliga kollegor. Viktiga begrepp är identitet, genus och klass. Syftet är att hitta tänkbara förklaringar till att männens intresse

för folkskolläraryrket och dess senare motsvarigheter började minska på 1950-talet. Denna utveckling har fortsatt och idag utgör de manliga grundskollärarna en minoritet.

Liselotte Borgnon, Lärarhögskolan i Stockholm

"Det Forskande Barnet"

I den Reggio Emilia-inspirerade förskolepraktiken beskrivs barnet som ett autonomt och kompetent barn som själv tar ansvar för och reflekterar över sina läroprocesser. Detta lärandesubjekt skrivs också mer och mer fram i den typ av vetenskaplig hållning som växer fram inom utbildningsvetenskapen. Forskningsarbetet handlar om att, med hjälp av Foucaultinspirerad post-strukturell diskursanalys, dekonstruera begreppet "Det

Forskande Barnet" så som det skrivs fram i internationell utbildningsvetenskaplig och italiensk förskolepraktik. Studien syftar också till att pröva möjligheten av en ny slags empiricism i teoretisk och praktisk mening, genom att i fält- och litteraturstudier i Italien undersöka hur den franske filosofen Gilles Deleuze's begrepp "the plane of immanence" kan arbeta ihop med den italienska förskolepraktiken.

Niklas Gustafson, Malmö högskola

Samarbete för lärande

Mitt forskningsintresse fokuserar mötet mellan två olika kunskapsfält, lärarens (praktikerns) och forskarens. Som forskarstuderande vill jag medverka till och analysera kunskaps- och lärandeprocesser hos lärare i grundskolan. I detta arbete är min avsikt att lyfta fram

de frågor som lärare försöker förstå då de reflekterar över sin pedagogiska arbetsmiljö, individuellt och i grupp. En participatorisk forskningsansats kommer att användas.

Marie Niklasson, Malmö högskola

Föräldrar och lärare om den mångkulturella skolan – ideal, förväntningar och konflikter

Bilden av skolan och dess kultur är stadd i förändring. Från idén om den homogena svenska skolan talar vi idag om den mångkulturella. Intentionen med denna studie är att belysa dels den officiella rösten, dels hur några föräldrar och lärare upplever den mångkulturella

skolan. Här kan det vara av intresse att undersöka vad det finns för ideal, förväntningar och konflikter. Hur beskriver föräldrarna och lärarna skolan? Vad anser de att begreppet den mångkulturella skolan innebär?

Kenneth Ekström, Umeå universitet

Förskolans pedagogiska praktik

Mitt avhandlingsprojekt syftar till att beskriva och förstå arbetet i förskola för barn i åldern 1–5 år och hur de förändringar som skett under 1990-talet har påverkat den pedagogiska praktiken. Min forskning kan ses som ett instrument för att dels skapa ökad kunskap om förskolans praktik som den faktiskt fungerar idag, och dels ett bidrag till ökad förståelse av den svenska förskolan ur ett kulturellt, historiskt och sam-

hälleligt perspektiv. Studiens teoretiska grund är det kulturhistoriska perspektivet, där jag med hjälp av Yrjö Engeströms verksamhetsteori som analysverktyg avser att ge en beskrivning av några svenska förskolor av idag. För vidare bearbetning och för ett vidare samhällsperspektiv avser jag även att analysera verksamhetssystemen ur utbildningssociologiska och läroplansteoretiska perspektiv.

Carin Jonsson, Umeå universitet

Läs- och skrivinlärning med öga och öra

Mitt specifika forskningsintresse har vuxit fram under en process där jag har följt hundratals barn i deras skriftspråsutveckling. Jag avser att synliggöra barnets bild- och textproduktion som en del av läsinlärningsprocessen. Som bakgrund för min studie presenteras en kartläggning över forskningsområdet såsom det framskrivs

i ett tiotal svenska avhandlingar presenterade mellan åren 1996 och 2002. Studien syftar till att undersöka och analysera bild- och textskapandets betydelse för barns läsutveckling genom – och i den kommunikativa praktiken.

Anders Holmgren, Umeå universitet

Klassrummets relationsetik – ett etiskt perspektiv på lärare-elev-relationen

Mitt avhandlingsprojekt kommer att handla om skolans demokratiska uppdrag, där jag vill sätta den etiska relationen i centrum för min analys. De aspekter jag kommer att undersöka är skolans demokratiska uppdrag i termer av ansvar och rättvisa i människors möten ansikte mot ansikte. Mänskliga relationer, även i skolan, är till sin karaktär och konsekvens en fråga om etik.

Vetskapen om detta gör att vi ser annorlunda på undervisningens karaktär. Både lärares relation till något (läroinnehållet) och till någon (eleven) utgör en del av lärares yrkesetiska ansvar, som är en del av värdegrundarbetet i skolan. Min förhoppning är att jag genom min studie ska bringa klarhet i och skapa medvetenhet om det pedagogiska arbetets etiska dimensioner.

Gudrun Svedberg, Umeå universitet

Utvecklingsarbete i gymnasieskolan – exemplet "Företagsamhet i skolan"

Syftet med mitt avhandlingsprojekt är att undersöka och kritiskt granska utvecklingsarbeten i gymnasieskolan. En viktig fråga att besvara är på vilket sätt som villkoren för elevers lärande förändras. Den förändrings-

enhet som studeras är lokala projekt, genomförda av lärare och elever på olika gymnasieprogram, inom området "Företagsamhet i skolan". Intresserade hänvisas till <http://www.educ.umu.se/forskning/entreprenor.html>

Lena Granstedt, Umeå universitet

Aktionsforskning för att utveckla den mångkulturella skolan

Det svenska samhället och den svenska skolan har blivit alltmer mångkulturell under de sista årtiondena. I den svenska grundskolan finns just nu stor oro för att många elever inte klarar av att bli godkända. En del av dessa elever är elever med utländsk bakgrund. Genom

att använda aktionsforskning som metod vill jag tillsammans med lärare både stödja och utveckla arbetssätt i skolan som passar det mångkulturella klassrummet. Jag kommer att forska tillsammans med grupper av lärare på några olika skolor i Umeå kommun.

Marianne Öberg Tuleus, Örebro universitet

Lärarytelse och skolverksamhet – en studie av möten

Mitt forskningsintresse är riktat mot mötet mellan lärarytelse och skolverksamhet. Utgångspunkten är att det finns en relation mellan teori och praktik och att lärarytelse och lärares uppfattning av den relationen får konsekvenser för hur deras möte gestaltas. Kunskap om uppfattningar om teori och praktik är vär-

defull, eftersom den skulle kunna bidra till en fördjupad förståelse för vad som sker och inte sker inom skolverksamheten. Den skulle även kunna ge förutsättningar för en fördjupad diskussion kring relationen mellan lärarytelse och skolverksamhet.

Nationella Forskarskolan i Pedagogiskt Arbete

Postadress

Nationella Forskarskolan i Pedagogiskt Arbete,
Läraryrket Umeå universitet, 901 87 Umeå

Webb

www.educ.umu.se/forskarutbildning/forskarskola.html

Kansli

Administratör Elisabeth Wallmark
Telefon 090-786 92 14
E-post elisabeth.wallmark@educ.umu.se

Föreståndare

Docent Per-Olof Erixon
Telefon 090-786 64 36
E-post per-olof.erixon@educ.umu.se

Biträdande föreståndare

Universitetslektor Monika Vinterek
Telefon 090-786 95 63
E-post monika.vinterek@educ.umu.se

Partnerhögskolor

Högskolan Dalarna
Telefon 023-77 80 00 Webb www.du.se

Högskolan Kristianstad
Telefon 044-20 30 00 Webb www.hkr.se

Karlstads universitet
Telefon 054-700 10 00 Webb www.kau.se

Linköpings universitet
Telefon 013-28 10 00 Webb www.liu.se

Läraryrket i Stockholm
Telefon 08-737 55 00 Webb www.lhs.se

Malmö högskola
Telefon 040-665 70 00 Webb www.mah.se

Örebro universitet
Telefon 019-30 30 00 Webb www.oru.se

Ledningsgrupp

Ordförande

Professor Daniel Kallós
Umeå universitet

Ledamöter

Professor Gaby Weiner
Umeå universitet

Professor Lars Petterson
Högskolan Dalarna

Universitetslektor Mona Holmqvist
Högskolan Kristianstad

Docent Anders Arnqvist
Karlstads universitet

Docent Kerstin Bergqvist
Linköpings universitet

Professor Gunilla Dahlberg
Läraryrket i Stockholm

Universitetslektor Johan Elmfeldt
Malmö högskola

Professor Agneta Linné
Örebro universitet

Förvaltningschef Gunnar Carlstedt
Yrkeslivsrepresentant

Rektor Ewa Lindberg
Yrkeslivsrepresentant

Doktorand Niklas Gustafson
Studeranderepresentant

Doktorand Camilla Hällgren
Studeranderepresentant

Doktorand David Lifmark
Studeranderepresentant

